



*AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ*

*İKİNCİ DAİRE*

*YÜCEL - TÜRKİYE DAVASI (no:2)*

*(Başvuru no:31152/04)*

*KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ*

**STRAZBURG**

**8 Nisan 2008**

*İşbu karar Sözleşme'nin 44 § 2. maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup şekli bazı düzeltmelere tabi tutulabilir.*

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan ve 31152/04 başvuru no'lu davanın nedeni bu ülke vatandaşı Erdinç Yücel'in (başvuran) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) 23 Ağustos 2004 tarihinde Temel İnsan Hakları ve Özgürlüklerini güvence altına Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvuru.

Başvuran Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde İstanbul barosu avukatlarından Y. Bayrak tarafından temsil edilmektedir.

## **OLAYLAR**

Başvuran 1976 doğumlu olup İstanbul'da ikamet etmektedir.

Başvuran terörle mücadele kapsamında düzenlenen bir operasyonun ardından 21 Ocak 2001 tarihinde gözaltına alınmıştır.

Polis 25 Ocak 2001 tarihinde başvuranın evinde yapmış olduğu aramada bir disket, yasadışı yayınlar ve 9mm'lik 41 mermi ele geçirmiştir.

Başvuran 27 Ocak 2001 tarihinde tutuklanmıştır.

14 Şubat 2001 tarihinde İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) Cumhuriyet Savcısı yasadışı bir örgütün mensubu olmakla itham ettiği başvuran ve diğer üç sanık hakkında dava açmıştır. Sanık sayısı daha sonra on ikiye yükselmiştir. Sanıklar topluca işlenen on sekiz terörist eyleme karışmakla suçlanmışlardır.

Bu arada başvuran açlık grevine başlamış ve 2001 ve 2004 yılları arasında birçok kez hastaneye kaldırılmıştır.

Adli tıp kurumunun 29 Temmuz 2002 tarihli raporunda başvurana Wernicke-Korsakoff sendromu teşhisi konulmuş ve altı ay süreyle serbest bırakılması tavsiye edilmiştir.

DGM 1 Ağustos 2002 tarihinde başvuranın serbest bırakılma talebini reddetmiştir.

23 Haziran 2004 tarihinde Adalet Bakanlığı'na yapılan yazılı emir yoluyla bozma talebi de aynı şekilde reddedilmiştir.

Başvuran 7 Haziran 2006 tarihinde serbest bırakılmıştır.

Dava dosyasında yer alan unsurlara göre başvuran hakkında yürütülen ceza soruşturması daha sonra yetkili mahkeme olan İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'nde halen sürmektedir.

## **HUKUK**

### **I. AİHS'İNİN 5/3 MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA**

Başvuran tutukluluk süresinin uzunluğundan şikayetçi olmakta ve AİHS'nin 5/3 maddesine göndermede bulunmaktadır.

## **A. Kabuledilebilirlik hakkında**

Hükümet 2 Mayıs 2006 tarihli *Köse vd.-Türkiye* (no:50177/99) kararına atıfta bulunarak başvuranın serbest bırakılması için CMUK'un 297'den 304'e olan maddelerinde öngörülen başvuru yollarını kullanması gerektiğini ifade etmektedir.

Başvuran görüş bildirmemiştir.

AİHM sözkonusu şikayetin tutukluluk süresine ilişkin olduğunu ve ve AİHS'nin 5/3 maddesi'nin alanına girdiğini gözlemlemektedir. Oysa Hükümetin öne sürdüğü imkan hürriyete kavuşmaya ilişkin olup 5/4 maddesi ile ilintilidir. AİHM sonuç olarak bu ön itirazı reddetmektedir.

Hükümet iç hukukta başvuru yollarının mevcut olmadığı kabul edilse dahi başvurunun geç yapıldığını kaydetmektedir.

Başvuran görüş bildirmemiştir.

AİHM başvurunun 23 Ağustos 2004 tarihinde yapıldığını ve başvuranın 7 Haziran 2006 tarihinde serbest bırakıldığını hatırlatmaktadır. Şikayet madem ki tutukluluk süresinin uzunluğu hakkında, bu durumda geç yapılmış sayılmaz. Yapılan itirazın bu kısmı kabuledilemezdir.

AİHS'nin 35. maddesinin 3. paragrafı çerçevesinde başvurunun dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AİHM, ayrıca başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını tespit eder. Bu nedenle başvuru kabuledilebilir niteliktedir.

## **B. Esasa dair**

Başvuran tutukluluk süresinin uzunluğundan şikayetçi olmaktadır.

Taraflar çıkış noktası olarak başvuranın tutukluluk süresinin başlangıcının 27 Ocak 2001 tarihi ve dikkate alınması gereken dönemin başvuranın serbest bırakıldığı 7 Haziran 2006 tarihi olduğu konusunda uzlaşma sağlamış görünmektedirler.

Bu süre yaklaşık beş yıl dört aydır.

Hükümet sanık sayısının fazla oluşunun ve isnat edilen suçların ciddiyetinin tutukluluk süresini haklı çıkardığına itibar etmektedir.

AİHM'nin yerleşik içtihadında tespit edildiği üzere, tutukluluk süresinin «makul» yapısının davanın özel koşullarının her bir aşaması ile değerlendirilmesi gerekmektedir.

AİHM, ilk olarak ulusal makamların tutukluluk süresinin makul sınırı aşmamasını gözetmekle birinci derecede yükümlü olduklarını hatırlatmaktadır. Bu amaçla, masumiyet karinesi doğrultusunda bireysel özgürlüğe saygı kuralına istisna getirilmesini meşru kılan kamu çıkarının gerektirdiği gerçek bir zorunluluğun olup olmadığını ortaya çıkaracak bütün koşulları incelemeli ve tutuksuz yargılanma talebini reddettiğinde kararında bunu gerekçelendirmelidir. Özellikle mevcut kararlarda yer alan gerekçelere, ilgili tarafından yapılan başvurularda ihtilafa mahal vermeyen olaylara dayalı olarak AİHM, AİHS'nin 5 / 3

maddesine yönelik bir ihlalin olup olmadığını tespit ederken, sözkonusu kararlardaki gerekçeleri ve başvuran tarafından yerel mahkeme nezdinde yapılan başvurularda dile getirilen tartışılmaz verileri değerlendirecektir. (Bkz. Assenov ve diğerleri-Bulgaristan kararı, 28 Ekim 1998, Remzi Aydın-Türkiye kararı 20 Şubat 2007).

Bununla birlikte yetkililerin geçen zaman kıstasını dikkate aldıklarını gösterir herhangi bir unsur bulunmamaktadır.

Zira, AİHM benzer sorunları ortaya koyan birçok davayı incelemiş ve tutukluluk süresinin bu denli uzun olmasının AİHS'nin 5/3 maddesinin ihlaline yol açtığı sonucuna varmıştır (Bkz. örneğin Dereci-Türkiye kararı, no: 77845/01, 24 Mayıs 2005 ve Taciroğlu-Türkiye kararı, no: 25324/02, 2 Şubat 2006).

AİHM, Hükümetin bu sonucu farklı kılacak herhangi bir olayı veya argümanı sunmadığını gözlemlemektedir.

Mahkemenin yerleşik içtihadı ve sunulan deliller ışığında AİHM, başvuranın şikayet ettiği tutukluluk süresinin uzunluğunun AİHS'nin 5/3 maddesinin ihlaline yol açtığına itibar etmektedir.

Bu nedenle bu hüküm ihlal edilmiştir.

## **II. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI**

AİHS'nin 41. maddesine göre "Mahkeme işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, AİHM, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun surette, zarar gören tarafın adil tatminine hükmeder."

### **A. Tazminat**

Başvuran maruz kaldığı maddi ve manevi zarar için 80.000 Euro tazminat talep etmektedir.

Hükümet bu talebin reddedilmesi talebinde bulunmaktadır.

AİHM ihlal tespiti ile öne sürülen maddi zarar arasında hiçbir illiyet bağı kuramamakta ve sonuç olarak bu talebi reddetmektedir. Buna karşın, uğradı manevi zarar için başvurana 3.000 Euro ödenmesine karar vermiştir.

### **B. Yargılama masraf ve giderleri**

Başvuran iç hukukta ve AİHM önünde yapmış olduğu yargı giderleri için 35.000 Euro talep etmektedir.

Hükümet kanıtlayıcı belgelerin yokluğunda AİHM'yi bu talebi reddetmeye çağırmaktadır.

AİHM'nin yerleşik içtihadına göre bir başvuran gerçekliğini, gerekliliğini kanıtladığı makul miktarlardaki yargı giderlerini elde edebilir. Bu başvuruda mahkemeye sunulan unsurlar ve sözü edilen kıstaslar göz önüne alındığında AİHM, yargı giderlerine ilişkin bu talebi reddetmektedir.

### **C. Gecikme Faizi**

Gecikme faizi Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi faizlerine uyguladığı orana üç puanlık bir artış eklenerek belirlenecektir.

### **BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK MAHKEME, OYBİRLİĞİYLE,**

1. Başvurunun *kabuledilebilir olduğuna*;

2. AİHS'nin 5/3 maddesinin *ihlal edildiğine*;

3 a) AİHS'nin 44 / 2. maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, miktara yansıtılabilecek her türlü vergi ve masraflardan muaf olarak, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.TL.'ye çevrilmek üzere, Savunmacı Hükümetin başvurana 3.000 (üç bin) Euro manevi tazminat *ödemesine*;

b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapıldığı tarihe kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faizin *uygulanmasına*;

4. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

### **KARAR VERMİŞTİR.**

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. maddelerine uygun olarak 8 Nisan 2008 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.